

THE ROLE OF PHYSICAL GEOGRAPHICAL REGIONS IN SUGAR BEET PRODUCTION

by *I. Tirczka* and *I. Ferencsik*

S u m m a r y

In our research we have studied the spatial pattern of sugar beet production in Hungary using farm data from 1979 to 1991. The transport areas of sugar works have been determined according to sugar beet growing farms and the most significant raw material producer natural regions. It can be stated that factories satisfy their own beet-demands from different sized areas, so crop may come from various ecological circumstances.

Furthermore, we have examined distribution of total harvested beet amount on natural regions to establish the most important sugar beet production regions. Results have drawn three significant areas which gave 80 percent of total beet grown: West Hungarian (16%), East Hungarian (53%) and Middle Hungarian regions.

Our results well represent that the focus of sugar beet production is on Transdanubia now, contrary to earlier period of sugar beet growing, when West Hungary has played the leading role.

Translated by the authors

Makra László–Gál András: A varázslatos Kína – Útikönyv, Szerzői kiadás, Szeged, 1996. 172 old.

Kínai taoista bölcselek szerint: „Akkor is megismerheted a világot, ha nem lépsz ki az ajtón. Akkor is megláthatod az eget, ha nem nézel ki az ablakon. Minél többet kalandozol az országok és az emberek között, annál kevesebbet ismersz meg belőlük”. Bár kétségtelenül érdemes elgondolkodni ezen a kijelentésen, de megfogadni kevésbé ajánlott. Főleg az olyan jó tollú földrajzi utazóknak, kutatóknak, mint a könyv szerzői, akik az összesen nyolc hónap alatt megtett közel százezer li (1 li = 570 m) hosszúságú kínai utazásaik élményeit osztják meg az olvasókkal élvezetes stílusú, szép kiállítású és gondosan szerkesztett könyvükben.

MAKRA László, a JATE Éghajlattani Tanszékének adjunktusa és GÁL András, a szerencsi Bocskai István Gimnázium igazgatóhelyettese az 1990-es évek első felében hat alkalommal járt Kínában. Tudományos expedíciók, tanulmányutak és konferenciák során Mandzsúria kivételével beharagolták az egész országot, igénybe véve a tengeralattjáró kivételével az összes lehetséges közlekedési eszközt. Mindig fokozott érdeklődéssel vesszük kezünkbe azokat az útleírásokat, amelyekben – eltérően az anyagiakban bővelkedő, percnyi pontossággal kiszámított útitervvel rendelkező, professzionista expedíciók krónikáitól – a tájak és emberek megismeréséhez kevésbé szervezett, a véletlen események bekövetkezésének is tág teret nyitó utazás vezet. Ily módon járni a világot – főként Keletet – kétségkívül fárasztóbb és veszélyesebb, de az így szerzett élmények, benyomások sokkal személyesebbek és mélyebbek.

Mit sikerült igazából a szerzőknek, s rajtuk keresztül az olvasónak meglátni és megérteni Kína „ezer arcából”? Egy történettel (bár indiai) kezdem a választ. A maharadza magához hívhatja a város vak embereit, közéjük vezet egy elefántot és kéri, mondják el, milyen is az elefánt. Az első az ormányát tapogatva egy vastag tömlőhöz hasonlítja, a másik a lába alapján hatalmas oszlopnak képzeli, a harmadik szerint, aki a farkát fogja, egy vékony bőrredő az elefánt. Persze a hasonlat már a legelején sántít, hiszen MAKRA László és GÁL András korántsem vak emberként tapogatózik ezen a tájékon, kevés kivételtől eltekintve az összes keleti országot bejárták már.

Mielőtt azonban végigvezetnék kezünket a legkegyesebb országának testrészein – többé-kevésbé hiányos ismereteinket pótlandó – Kína történelméről, földrajzi viszonyairól, gazdaságáról, népességéről, vallásairól és az emberek mindennapi életéről adnak lényegretörő, de a napi aktualításokat is taglaló áttekintést. Mondandójukat

gyakran fűszerezik a „régikínai mondások”, kifejezések és történetek, amelyek humoros és könnyed stílust kölcsönöznek a szövegnek. A népszerűsítés problémája és a világmegváltó tudatlanság okozta környezeti gondok tárgyalása közepette külön fejezeteket szántak az étkezési szokások, a kínai konyha és más fizikai élvezetek lehetőségeinek tanulmányozására a hasukat (is) szerető földrajzosok nem kis örömére.

A könyv további fejezeteinek különlegessége, hogy a személyes élményeken túl a klimatológus szemén és más érzékszervein keresztül mutatják be a szerzők Kína nagyvárosait (Peking, Sanghaj), a napjainkban visszatérő birtokokat (Hongkong és Macau), s az utazáshoz kedvet érzők gyakorlati tanácsokat is kaphatnak a kínai közlekedésről írott részben. A szerzőpáros számára a legnehezebb feladvány valószínűleg az olvasót a dél-kínai karszvidéken, Tibeten és a közép-kínai löszfennsíkron végigvezető fejezetek megírása lehetett. A magyar geográfia klasszikusai is jelentős szerepet játszottak abban, hogy éppen ezeket a területeket ismeri és járja legszívesebben úgy a természetszerető vándor, mint a szakmai ismereteit bővíteni akaró földrajzos. Éppen ezért könyvtáryi népszerű és tudományos irodalom foglalkozik ezen egyedülálló felszínek és jelenségek kialakulásával, az ott élő népek páratlanul fejlett kultúrájával, de a szerzők még ezt az ismeretanyagot is tovább tudták gazdagítani a tanulmányutakon szerzett megfigyeléseikkel.

Annak a bizonyos elefántnak a legalaposabban letapogatott, megmért és láthatóvá tett testtájéka a hátsó fertálya, azaz Kínai Turkesztán. Három hónapot töltöttek szerzőink tudományos expedícióik során – háttér-szennyeződésmérések sorozatát elvégezve – a kietlen sivatagok, terméketlen medencék és nyolcezeres hegyóriások földjén, a „nagyorrú és szőrös fehérebbek” képviselőiben, nemegyszer valószínűleg úttörőként. Izzadságban úszva „száguldottak” terepjárójukkal a gyakran járhatatlan utakon, meg-megállva egy betevő mindennapi „pámienre” az oázisokban, világvégi pihenőhelyeken, vendégszerető nomád pásztorok nevezésénél. Bőven volt idejük és lehetőségük a szabadon mozgó homok változatos formáinak kialakulását, a Lop-tó titkát, a Fehér Sárkány Dűnéit és számos további – a geomorfológus számára különösen izgalmas – jelenséget tanulmányozni. A nyugati civilizációtól távol, annak életritmusától tökéletesen megfeledkezve a Kelet évezredek változatlansága, nyugalma, bölcsessége érintette meg őket és ennek az érzésnek egy morzsáját az olvasókkal is meg tudták osztani. Mielőtt azonban végképp elkápráztatnának bennünket Kelet csodáival, az epilógusban Turkesztán és a kelet-kínai vezetés konfliktusairól is szólnak, s szellemesen vízionálnak a térség 21. századi jövőjéről.

Külön kell szólni a 44 színes felvételtől álló fényképmellékletéről, amelynek művészi és technikai színvonala a képek készítői mellett a szerkesztőket is dicséri. A fotók információs értékét a részletes magyarázatok jelentősen növelik. A varázslatos Kína című könyvet ajánlom mindenkinek, aki tudását, ismereteit a könnyedebb stílusú, élményekben gazdag útikönyvekkel is szívesen gyarapítja.

SZATMÁRI JÓZSEF